

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра практичної психології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Суїцидологія

(назва і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки _____

(назва і назва напрямку підготовки)

спеціальність 8.03010301 «Практична психологія»

(назва і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Суїцидологія» для студентів за спеціальності 8.03010301
«Практична психологія»

Розробники: Музиченко Ірина Вікторівна , кандидат психологічних наук,
доцент кафедри практичної психології Інституту людини Київського університету
імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від “30” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології
(О.М. Лозова)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А. Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Суїцидологія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Суїцидологія» є складовою частиною дисциплін психологічного циклу нормативного блоку. Її вивчення передбачає підвищення професійної компетентності психологів та сприяє ефективній самореалізації їх, як фахівців.

Мета курсу – ознайомлення студентів з історико-філософськими та соціально-психологічними теоріями суїцидальної поведінки; розкрити сутність клініко-психологічних проявів та особливостей суїцидальних тенденцій, соціально-психологічних та патопсихологічних чинників суїцидальної поведінки; формувати у майбутніх психологів навичок діагностичної, профілактичної та психологічної допомоги суїцидентам та їхнім родичам і близьким.

Завдання курсу:

- розкрити змісту базових теоретичних засад суїцидології;
- ознайомити студентів з видами, особливостями та механізмами формування суїцидальної поведінки;
- ознайомити з психологічними методами діагностики та профілактики суїцидальної поведінки;
- сприяти формуванню професійних навичок роботи суїцидентам та їхнім родичам і близьким.

Вивчення лекційного курсу та індивідуальної навчально-дослідницької роботи студентів спрямовано на **засвоєнні таких знань:**

- основні поняття суїцидології;
- концептуальні засади суїцидології;
- загальні характеристики, види та етапи суїцидальної поведінки;
- чинники суїцидальної поведінки;
- основи діагностики, профілактики та психологічної допомоги суїцидентам та їхнім родичам і близьким.

Опанування курсу під час семінарських занять та самостійної роботи студенти повинні сприяти формуванню низки **практичних навичок:**

- здатність до виявлення суїцидальних тенденцій;
- здатність до диференціації чинників суїцидальної поведінки;
- здатність до діагностики та профілактики суїцидальної поведінки;
- здатність до психологічної допомоги суїцидентам та їхнім родичам і близьким.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 120 год., із них 16 год. – лекції, 16 год. – семінарські заняття, 80 год. – самостійна робота, 8 год. – модульний контроль.

Вивчення спеціалістами та магістрами навчальної дисципліни «Суїцидологія» завершується заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-професійний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань: 0301 „Соціально-політичні науки”	Нормативна	
Модулів – 4	Спеціальність: 8.03010301 «Практична психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 4		6-й	6-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 120		11-й	11-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	Освітньо-професійний рівень: <u>Другий (магістерський)</u>	Лекції	
		16 год.	8
		Практичні, семінарські	
		16 год.	8
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80	104
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	залік

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторні	Лекції	Семінарські	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ								
Л1 С1	Соціально-історичний аспект проблеми самогубства	14	4	2	2		10	
Л2 С2	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	16	4	2	2		10	2
	<i>Разом:</i>	30	8	4	4		20	2
Змістовий модуль II. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ								
Л3 С3	Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику	14	4	2	2		10	
Л4 С4	Вікові особливості суїцидальної поведінки	16	4	2	2		10	2
	<i>Разом:</i>	30	8	4	4		20	2
Змістовий модуль III. ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ								
Л5 С5	Особливості переживання людьми самогубства близьких	14	4	2	2		10	
Л6 С6	Суїцидальна поведінка при стресових розладах	16	4	2	2		10	2
	<i>Разом:</i>	30	8	4	4		20	2
Змістовий модуль IV. ПСИХОЛОГІЧНА ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ								
Л7-8 С7-8	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	30	8	4	4		20	2
	<i>Разом:</i>	30	8	4	4		20	2
<i>Усього за навчальним планом</i>		120	32	16	16		80	8

ІІІ. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ

Лекція 1. Соціально-історичний аспект проблеми самогубства.

Історія ставлення суспільства до самогубства. Проблема самогубства у Стародавніх Єгипті та Індії. Ставлення до самогубства у греко-римській культурі. Самогубство у християнстві, католицизмі, ісламі.

Проблема ритуальних самогубств. Ритуальні самогубства: сатті, пікша, харакірі, дзюнсі, спокутування ганьби військових поразок тощо. Самогубства в сектах.

Актуальність проблеми суїциду в світі і в Україні. Показники самогубств за даними ВООЗ.

Основні поняття теми: самогубство, ритуальні самогубства, самогубства в сектах.

Семінар 1 . Соціально-історичний аспект проблеми самогубства (2 години).

Лекція 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (2 години)

Сутність та види суїцидальної поведінки. Концепції суїциду. Види ауто агресивної поведінки. Класифікація суїцидальної поведінки. Суїцидально-небезпечна позиція.

Внутрішні та зовнішні форми суїцидальної поведінки. Суїцидальні тенденції. Суїцидальна спроба.

Проблема суїциду в різних психологічних теоріях. Соціологічна теорія (Е.Дюркгейм, В.А.Тихоненко). Антропологічна теорія (З.Фрейд, А.Адлер, К.Меннінгер). Гештальт-психологія (О.Моховіков). Психокультурна модель альтернативні моделі. Характеристика загальних рис суїцидів.

Основні поняття теми: суїцид, суїцидальна поведінка, суїцидальні думки, задуми, наміри.

Семінар 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (2 години).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Лекція 3. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (2 години)

Причини суїцидальної поведінки (соціальні, економічні, морально-психологічні, політично-правові, спеціальні причини, індивідуальні).

Депресія як чинник суїциду. Види депресії (ендогенна, реактивна, непсихотична, пресинальна). Фактори суїцидального ризику (соціально-

демографічні, індивідуально-психологічні, медичні). Індикатори суїцидального ризику (ситуаційні, поведінкові, комунікативні, когнітивні, емоційні).

Самогубство та психічні розлади. Психопатологічне самогубство. Маніакальний суїцид. Меланхолійний суїцид. Нав'язливий суїцид. Імпульсивний суїцид.

Основні поняття теми: причини суїцидальної поведінки, депресія, види депресії, самогубство у психічно хворих людей.

Семинар 3. Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (2 години)

Лекція 4. Вікові особливості суїцидальної поведінки (2 години).

Особливості суїцидальної поведінки у підлітків. Суїцидально небезпечна референта група. Депресивні підлітки. Підлітки – алкоголіки і наркомани. Обдаровані підлітки. Підлітки з поганою успішністю в школі. Підлітки – жертви насильства.

Суїцидальна поведінка в студентському віці. Криза першого курсу навчання. Криза другого-третього курсів. Криза п'ятого курсу.

Соціально-психологічні чинники самогубства у похилому віці.

Міфи про суїцид.

Основні поняття теми: особливості суїцидальної поведінки у підлітків, суїцидальна поведінка в студентському віці, самогубства у похилому віці.

Семинар 4. Вікові особливості суїцидальної поведінки (2 години).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ

Лекція 5. Особливості переживання людьми самогубства близьких (2 години)

Синдром втрати. Поняття горя та стадії горя. Нормальне і патологічне горе. Симптоми нормального горя. Патологічні симптоми горя.

Емоції людей, які пережили смерть близької людини після суїциду.

Особливості психологічного аналізу передсмертної записки. Тексти, що виражають останню волю автора. Тексти, що бажають зняти з інших осіб відповідальність за те, що трапилось. Тексти, що вказують на особу, соціальне поводження якої привело автора до суїциду. Тексти, як засіб впливу на близьких. Тексти – докази.

Основні поняття теми: синдром втрати, горе, види горя, передсмертна записка.

Семинар 5. Особливості переживання людьми самогубства близьких (2 години)

Лекція 6. Суїцидальна поведінка при стресових розладах (2 години).

Стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад. Ознаки дистресового напруження. Стадії розвитку стресу. Посттравматичний стресовий розлад та його типи.

Діагностичні критерії ПТСР. Чинники ПТСР (сила травмуючої події, особиста значимість травмуючої події, тривалість травмуючої події, особливості життєдіяльності людини до події).

Симптоми ПТСР у дітей молодшого віку, дітей шкільного віку, підлітків. Діагностика ПТСР. Методики при діагностиці ПТСР.

Основні поняття теми: стрес, травматичний стрес, посттравматичний стресовий розлад

Семінар 6. Суїцидальна поведінка при стресових розладах (2 години).

**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.
ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ
ТЕНДЕНЦІЙ**

Лекція 7-8. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях (4 години)

Організація суїцидологічної допомоги. Первинна, екстрена, амбулаторно-консультаційної, госпітальна допомоги. Попередження суїцидальної поведінки.

Психопрофілактичні методи суїцидальної поведінки на розслаблення. Психокорекційна робота. Корекція особистих установок суїцидента. Аутогенне тренування. Релаксаційні вправи. Гімнастика для розслаблення. Масаж. Самомасаж.

Профілактика суїцидальної поведінки. Види профілактики суїцидального поведіння: (за утриманням, за послідовністю – первинна, вторинна, третинна). Основні підходи психопрофілактичної роботи (за змістом профілактики і корекції суїцидальної поведінки, відповідно до послідовності здійснення дій, корекція негативних емоцій, кризова підтримка і кризове втручання). Напрями психокорекційної роботи з суїцидентами.

Психологічна допомога при потенційному суїциді. Правила поведіння з людиною, яка має суїцидальну поведінку (наміри, спроби).

Основні поняття теми: профілактика, психокорекційна робота, кризова психотерапія.

Семінар 7 -8. (4 години). Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Актуальні проблеми суїцидології»

Разом: 120, лекції – 16 год., семінарські заняття – 16 год.,
самостійна робота – 80 год., модульний контроль - 8 год.

Модулі	Модуль I		Модуль II		Модуль III		Модуль IV	
Назва модуля	СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ САМОГУБСТВА		ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ		ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ		ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ	
Кількість балів за модуль	59		59		59		59	
Лекції	1	2	3	4	5	6	7-8	
Теми лекцій	Соціально-історичний аспект проблеми	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	• і причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального	• Вікові особливості суїцидальної поведінки	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Суїцидальна поведінка при стресових розладах	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	
Теми семінарських занять	Соціально-історичний аспект проблеми	Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки	• і причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального	Вікові особливості суїцидальної поведінки	Особливості переживання людьми самогубства близьких	Суїцидальна поведінка при стресових розладах	Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях	
Бали	10	10	10	10	10	10	10	10
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 (балів)		Модульна контрольна робота 2 25 (балів)		Модульна контрольна робота 3 25 (балів)		Модульна контрольна робота 4 25 (балів)	

**V. ПЛАНИ
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I
СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ САМОГУБСТВА**

Семінар 1.

Тема: Соціально-історичний аспект проблеми самогубства (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Нариси історії психології суїцидальної поведінки
2. Релігійні погляди на самогубство.
3. Індивідуальні та ритуальні самогубства.
4. Характеристика сучасного стану проблеми суїциду в світі та Україні.
5. Підібрати реальні повідомлення (інформацію) про секти.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Лісова О.С. Психолога суїцидальної поведінки. – Чернівці, 2004.- 104с.
2. Попова О.Б. Підлітковий суїцид. Види профілактики / О.Б.Попова, С.Є.Фесун; [упоряд. Шаповал Т.А.; ред.рада Т.Шаповал, В.Снігульська, М.Мосієнко та ін.]. – Київ: Ред. загальнопед. Газет, 2014 . -101с.
3. Психологія суїциду : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Москалець, Л. Е. Орбан-Лембрик, М. В. Миколайський, Н. В. Абдюкова, Ю. Р. Сидорик. - К. : Плай; Івано-Франківськ, 2002. - 247 с
4. Федоренко Р.П. Психологія суїциду [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / Р.П.Федоренко. – Луцьк: Волин. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2001. – 260с.

Семінар 2 .

Тема: Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття та сутність суїцидальної поведінки
2. Класифікація суїцидальної поведінки
3. Трактуювання суїциду в різних теоріях
4. Хараткеристика загальних рис суїцидів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Психологія суїциду: Посібник/ за ред. В. П. Москальця. – К.: Академія, 2004. – 288 с. (Глава 2, С. 127-144)
2. Старшенбаум Г. В. Суицидология и кризисная психотерапия. - М. : «Когито-Центр», 2005. - 376 с. (С.335-354).
3. Юрьева Л.Н. Клиническая суицидология. Монография / Л.Н.Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с. (Глава 3., С.84-89; Глава 4., С. 102-120.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Семінар 3.

Тема: Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Класифікація причин суїцидальної поведінки
2. Депресія, види депресивних розладів.
3. Характеристика факторів та індикаторів суїцидального ризику.
4. Види самогубств, здійснені психічно хворими людьми

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Малкіна-Пых И.Г. Психологическая помощь в кризисных ситуациях/ И.Г.Малкіна-Пых. – М.: Эксмо, 2008.–928с.
2. Моховиков А. Н. Телефонное консультирование. – М.: Смысл, 2001. – 494с. (Глава 21, С.333 – 335)
3. Психологія суїциду: Посібник/ за ред. В. П. Москальця. – К.: Академія, 2004. – 288 с. (Глава 1, С. 19-23; 79-81)
4. Юрьева Л.Н. Клиническая суицидология. Монография / Л.Н.Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с. (Глава 5. С. 21-32)

Семінар 4.

Тема: Вікові особливості суїцидальної поведінки (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Суїцидальна поведінка підлітків.
2. Суїцид серед молоді.
3. Самогубство у похилому віці.
4. Міфи про суїцид.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Психологія суїциду: Посібник/ за ред. В. П. Москальця. – К.: Академія, 2004. – 288 с. (Глава 3, С. 162-176)
2. Юрьева Л.Н. Клиническая суицидология. Монография / Л.Н.Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с. (Глава 8, С.195-219; Глава 4., С. 102-120.)
3. Старшенбаум Г. В. Суицидология и кризисная психотерапия. - М. : «Когито-Центр», 2005. - 376 с. (С.167-170; 207-213).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ

Семінар 5.

Тема: Особливості переживання людьми самогубства близьких (2 години)

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Поняття горя та стадії горя.
2. Нормальне та «потологічне» горе.
3. «Контракти» з емоціями людей, які пережили суїцид близьких.
4. Особливості психологічного аналізу предсмертної записки. Підібрати реальні пересмертні записки, здійснити їх психологічний аналіз.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Юрьева Л.Н. Клиническая суицидология. Монография / Л.Н.Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с. (Глава 8., С. 158-182; Глава 10, С.241-248; Глава 12, С.306-329.)
2. Старшенбаум Г. В. Суицидология и кризисная психотерапия. - М. : «Когито-Центр», 2005. - 376 с. (С.303-334; 249-260).

Семінар 6.

Тема: Суїцидальна поведінка при стресових розладах (2 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Стрес, травматичний стрес та посттравматичний стресовий розлад.
2. Діагностичні критерії ПТСР.
3. Індивідуальні особливості переживання ПТСР.
4. Психодіагностика розладів, пов'язаних із травматичним стресом.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Бермант-Полякова О.В. Посттравма: диагностика и терапия. – СПб.: Речь, 2006. – 248 с.
2. Гремлинг С., Ауэрбах С. Практикум по управлению стрессом.– СПб.: Питер, 2002.– 240 с.
3. Картрайт С., Купер К.Л. Стресс на рабочем месте.–Х.: Гуманитарный центр, 2004.–236 с.
4. Пушкарев А.А., Доморацкий В.А., Гордеева Е.Г. Посттравматическое стрессовое расстройство: диагностика, психофармакотерапия, психотерапия.–М.: Изд-во Института психотерапии, 2001.–128 с.
5. Тарабрина Н.В. Практикум по психологии посттравматического стресса.–СПб., Питер, 2001.–272 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV.
Профілактика та діагностика суїцидальних тенденцій

Семінар 7-8.

Тема: Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях (4 години).

План заняття

I. Теоретична частина.

Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Організація суїцидологічної допомоги
2. Психопрофілактичні методи суїцидальної поведінки
3. Профілактика суїцидальної поведінки
4. Психологічна допомога при потенційному суїциді.
5. Методики психодіагностики суїцидальної поведінки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література

1. Мартыненко О., Шевченко Л. Профілактика и диагностика суицида среди спецконтингента УИН, СИЗО. – Харьков, 1993.
3. Мясишев В.Н. Психопрофилактика. БМЭ - 1962. - С.392-400.
2. Как нам уменьшить число самоубийств в Украине: Проект национального плана действий (общественная инициатива) / Коллектив авторов. - Одесса: Интерпринт, 2007. - 50 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ

Тема 1. Соціально-історичний аспект проблеми самогубства (10 годин)

1. Розробити схему міждисциплінарних зв'язків суїцидології з іншими науками. Обґрунтувати власну думку.

2. Дати власне визначення суїцидології. Обґрунтувати власну думку.

3. Визначити: основні завдання та принципи суїцидології. Обґрунтувати власну думку.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 2. Поняття та основні теорії суїцидальної поведінки (10 годин)

1. Здійснити аналіз статистичних даних (2015-2016 рік) щодо суїцидальності та чинників суїцидальності.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЇЦИДАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ

Тема 3: Причини суїцидів, фактори та індикатори суїцидального ризику (10 годин).

1. Здійснити порівняльний аналіз протікання стресового розладу та психогенної депресії. Обґрунтувати свою думку.

2. Здійснити порівняльний аналіз психогенної та ендогенної депресії та суїцидальності при їх протіканні. Обґрунтувати свою думку.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість

Тема 4 : Вікові особливості суїцидальної поведінки (10 годин).

Здійснити порівняльний аналіз суїцидальної поведінки, визначити спільне та відмінне (на вибір):

а) діти та підлітки;

б) підлітки та люди похилого віку;

в) чоловіки та жінки;

г) засуджені та сексуальні меншинства;

д) ветерани та лікарі;

е) власний варіант.

Форма подання: таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ПСИХОЛОГІЧНІ СТАНИ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ СУЇЦИД БЛИЗЬКИХ

Тема 5: Особливості переживання людьми самогубства близьких (10 годин)

Визначте загальні та специфічні способи, прийоми, принципи психологічної допомоги дітям, батькам, партнеру самогубця. Обґрунтуйте думку.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

Тема 6. Суїцидальна поведінка при стресових розладах (години).

1. Визначте основні суїцидальні чинники при зловживанні психотропних речовин. Обґрунтуйте думку.

2. Визначте провідні суїцидальні чинники при певній (на ваш вибір) нехімічній залежності. Обґрунтуйте думку.

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. ПРОФІЛАКТИКА ТА ДІАГНОСТИКА СУЇЦИДАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ

Тема 7-8. Психологічна профілактика та допомога при суїцидальних тенденціях (20 годин).

Розробити схему психологічної діагностики та профілактики для певної категорії суїцидентів на ваш вибір (депресія, стресовий розлад, синдром втрати, соматичні захворювання), враховуючи вікові та гендерні особливості. Схема орієнтовна:

1. психологічний портрет суїцидента;
2. критерії суїцидальності
3. чинники суїцидальності
4. діагностика (процедура, методи, методики)
5. профілактика (методи, напрямки роботи, способи організації)

Форма подання: у вигляді схеми, таблиці, вільного опису.

Критерії оцінювання: змістовність, логічність, структурованість.

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Актуальні проблеми суїцидології» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

**Розрахунок рейтингових балів за видами
поточного (модульного) контролю**

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	8
2.	Відвідування семінарських занять	8
3.	Робота на семінарському занятті	80
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2,3, 4)	100
5.	Самостійна робота	40
	Коефіцієнт = 2,36	236 = 100
Підсумковий рейтинговий бал		100

У процесі оцінювання навчальних досягнень спеціалістів та магістрантів застосовуються такі методи

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; конспект.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS з національною системою оцінювання в Україні

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	зараховано	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок		82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності		69-74
E	ДОСТАТНЬО - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незараховано	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні*: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- друковані тестові і контрольні завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Лукас К. Молчаливое горе. Жизнь в тени самоубийства / Лукас К., Сейден Г.М. – М. : Смысл, 2000. – 255.
2. Моховиков А. Н. Телефонное консультирование. – М.: Смысл, 2001. – 494с.
3. Психологія суїциду: Посібник/ за ред. В. П. Москальця. – К.: Академія, 2004. – 288 с.
4. Рибалка В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій проблемної особистості / Рибалка Валентин. – К. : Шк. світ, 2009. – 128 с.
5. Старшенбаум Г. В. Суицидология и кризисная психотерапия. - М. : «Когито-Центр», 2005. - 376 с.
6. Суицид: Хрестоматия по суицидологии. — К.: А. Л. Д., 1996. — 216 с.
7. Суицидология. Прошлое и настоящее: Проблема самоубийства в трудах философов, социологов, психотерапевтов и в художественных текстах.— М.: Когито-Центр, 2001. — 570 с.
8. Юрьева Л.Н. Клиническая суицидология. Монография / Л.Н.Юрьева. – Днепропетровск : Пороги, 2006. – 472 с.

Додаткова:

1. Амбрумова А. Г., Тихоненко В. А. Диагностика суицидального поведения: Метод. рекомендации. — М.,2005. — 48 с.
2. Лапицкий М.А., Ваулин С.В. Суицидальное поведение. – Смоленск, 2000. 325 с.
3. Суицид: Хрестоматия по суицидологии. — К.: А. Л. Д., 1996. — 216 с.
4. Пилягина Г. Я. Аутоагрессия: биологическая целесообразность или психологический выбор? // Таврический журнал психиатрии. —1999. — Вып. 3. — № 3(10). — С. 22–27.
5. Суїцидологія: Теорія та практика. // Зб. наук. ст. — К.: Вид-во КІВС,1998. — 188 с.
6. Трегубов Л. З., Вагин Ю. Р. Эстетика самоубийства. — Пермь: КАПИК, 1993. — 268 с.
7. Фромм Э. Антология человеческой деструктивности. — М.: Республика, 1994. — 448 с.